

uspeli da dobiju odgovor. Napisano je pravilo da leksikografske odrednice nastaju na osnovu temeljno proverenih podataka proisteklih iz literature. Ova publikacija iskače iz navedenog šablona, budući da su se autori prilikom pisanja biografija služili i arhivskom građom. Poseban doprinos daje oko 180 fotografija koje vizuelno približavaju članove Senata.

U poslednjem poglavlju „Prilozi“ autori su priredili Zakon o izboru senatora od 30. septembra 1931. i sadržaje sednica sa zasedanja Senata. Drugi segment sastoji se od tabela na kojima su prikazana imena svih ljudi koji su bili u predsedništvu i samom Senatu, čime je olakšan pristup navedenim podacima.

Delo *Senatori Kraljevine Jugoslavije. Biografski leksikon* predstavlja vredan doprinos u sveobuhvatnijem sagledavanju političkog života Kraljevine Jugoslavije i istorije parlamentarizma na ovim prostorima. Ova knjiga najbolji je dokaz da je i pored svih prepreka moguće realizovati istoriografske projekte u kojima sudeluje više naučno-istraživačkih ustanova i istraživača. Posle *Leksikona Prvog svetskog rata u Srbiji*, Institut za savremenu istoriju stavlja na uvid stručnoj i široj javnosti ovu publikaciju, što svedoči o planskom i kontinuiranom radu saradnika Instituta koji će, nadamo se, nastaviti da u ovom pravcu obogaćuju domaću istoriografiju.

Rade Ristanović

POLSKA I JUGOSŁAWIA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ, Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije održane 30. septembra–1. oktobra 2015. u Bidgošću, urednici: Momčilo Pavlović, Nebojša Stambolija, Andrzej Zaćmiński, Bidgość, Institut za istoriju i međunarodne odnose – Univerzitet Kazimir Veliki, Institut za savremenu istoriju, 2016, 470.

Poslednjih godina stalno se produbljuju naučna saznanja iz istorije Poljske i Jugoslavije u 20. veku, pre svega odnosa između dve države. Bez sumnje, tome najviše doprinosi saradnja poljskih i srpskih istoričara u okviru zajedničkog projekta Instituta za istoriju i međunarodne odnose Univerziteta Kazimira Velikog iz Bidgošća (UKV) i Instituta za savremenu istoriju iz Beograda (ISI), započetog 2013. godine. Upravo u ovom okviru, od 30. septembra do 1. oktobra 2015, u Bidgošću je organizovana treća poljsko-srpska naučna konferencija pod naslovom *Poljska i Jugoslavija posle Drugog svetskog rata*. Naučni radovi nastali na osnovu saopštenja sa konferencije objavljeni su u istoimenom zborniku u Bidgošću, krajem 2016. godine.

Strukturu knjige čini šest tematskih blokova. U prvom, naslovljenom *Poljska i Jugoslavija u posleratnoj Evropi*, nalaze se četiri članka. Otvara ga tekst Monike Opiole sa UKV posvećen jugoslovensko-francuskim odnosima (1945–1956) u svetlu francuske dokumentacije. Politiku Savezne Republike Nemačke prema Jugoslaviji u periodu 1949–1967. razmatrao je Mihal Kosman (UKV), koji je to učinio kroz prizmu Halštajnovne doktrine. Dragan Bogetić iz ISI analizirao je jugoslovensko-poljske odnose za vreme bipolarnog detanta (1971–1975). Taj deo knjige zatvara članak Jaceka

Tebinke sa Univerziteta u Gdanjsku, posvećen poljskim tematskim sžeima koji su se pojavili za vreme posete Margaret Tačer Jugoslaviji 1980.

Drugi tematski blok *Poljsko-jugoslovenski odnosi u periodu 1945–1949*. otvara tekst Bojana Dimitrijevića (ISI). Autor je u njemu predstavio vojne odnose između Jugoslavije i Poljske i Čehoslovačke od 1945. do 1948. Uticaj problema posleratnih granica Poljske i Jugoslavije na uzajamne odnose dve zemlje od kraja rata do 1946. godine, razmatran je i u članku Pjotra Źureka, sa Tehničko-humanističke akademije u Bjelsko-Bjaloj, koji je u obzir uzeo međunarodne i geopolitičke aspekte. Dva naredna teksta, Slobodana Selinića iz Instituta za noviju istoriju Srbije (INIS) i Pavela Vavrišuka (UKV) odnose se na funkcionisanje diplomatskih predstavništava u periodu 1945–1950. Prvi od navedenih istraživača opisao je delatnost jugoslovenske ambasade u Varšavi, a drugi poljske u Beogradu. Taj deo publikacije zaključuje članak Tadeuša Volše (UKV) koji je proširio vremenski i tematski okvir panela. On je predstavio uticaj politike na sport počevši od međuratnog perioda do 1950. godine. Glavna tema njegove analize bili su šahovski susreti Poljaka i Jugoslovena.

Treći tematski blok *U senci posleratnih konfliktata i obračuna* otvara tekst Aleksandra Lasika (UKV), posvećen folksdojčerima jugoslovenskog porekla u SS posadi koncentracionog logora Aušvic. Istorija delatnosti jugoslovenske „informbirovske emigracije“ u Poljskoj, to jest lica koja su posle isključivanja Komunističke partije Jugoslavije (KPJ) iz Informbiroa odbila da se vrate u otadžbinu i prihvatila opozicionarsku delatnost, glavna je tema rada Milana Gulića (ISI). Ta problematika u odre-

đenom obimu nalazi svoj odraz i u članku Andžeja Začminskog (UKV). On je predstavio delatnost poljske političke policije u periodu 1949–1956. prema jugoslovenskim državljanima u Poljskoj, zatim Poljacima „simpatizerima“ Tita, a takođe i poljskim povratnicima iz Jugoslavije. Poslednji rad je istraživanje Gordane Đurđev-Malkijević sa Univerziteta u Vroclavu pod naslovom *Jugoslavija u uspomenu poljskih preseljenika iz Bosne i Hercegovine posle Drugog svetskog rata*.

Poljska i Jugoslavija u periodu promena i sistemskih preobražaja je naredni tematski blok koji se sastoji od pet tekstova. Otvaraju ga razmatranja Dragomira Bondžića (ISI) o martovskim događajima 1968. u Poljskoj viđenih iz perspektive Beograda. Tri naredna teksta srpskih istraživača odnose se na istoriju Poljske osamdesetih godina 20. veka. Nebojša Stambolija (ISI) detaljno je predstavio jugoslovensko-poljske odnose tokom 1984. Momčilo Pavlović (ISI) koncentrisao je svoju pažnju na zainteresovanost srpske štampe za demokratske promene u Poljskoj 1989. S obzirom na rang istraživačkog problema, kao i na svestranu analizu srpske publicistike raznog porekla, taj tekst čini bitan doprinos razvoju istraživanja istorije Poljske. Slična zapažanja se odnose na članak Radeta Ristanovića (sa Univerziteta u Novom Sadu) koji predstavlja *Sliku Leha Valense u jugoslovenskoj štampi u periodu 1980–1990*. Zahvaljujući obimnoj prikupljenoj građi autor je uspeo da predstavi sliku vođe „Solidarnosti“ i njenu evoluciju u raznim delovima Jugoslavije. Četvrti tematski deo zaključuju razmatranja Eve Bujvid-Kurek (Jagelonski univerzitet iz Krakova) posvećena diplomatskoj saradnji Poljske sa postjugoslovenskim državama u svetlu potpisanih pravnih akata.

Peti tematski blok posvećen je poljsko-jugoslovenskim odnosima u oblasti kulture i prosvete. Čine ga pet članaka čiji su autori: Zđislav Bjeganjski (UKV), Joana Œćutkowska (UKV), Jasmina Milanović (ISI), Teresa Mareš (UKV), Danuta Jastšembaska-Golonka i Agnješka Ripel (UKV) i Marijuš Guzek (UKV).

Šesti i poslednji deo knjige obuhvata četiri članka posvećena poljsko-jugoslovenskim društvenim i privrednim odnosima. Prvi, autora Milana Koljanića (ISI), rekonstruiše saradnju boračkih organizacija Jugoslavije i Poljske u periodu 1947–1968. Milutin Œivković, iz Instituta za srpsku kulturu iz Leposavića, posvetio je pažnju saradnji poljskih i srpskih gradova pobratima na primeru Kraljeva i Zjelone Gore. Članak Vladimira Cvetkovića (INIS) bavi se procesom obnove poljsko-jugoslovenskih trgovinskih odnosa, koji su u znatnoj meri ograničeni posle isključivanja KPJ iz Informbiroa. Ta tematika je našla odraz u tekstu Marije Œatlah (UKV), koja je uz kompleksnu prezentaciju poljsko-jugoslovenske trgovinske razmene opisala i njene determinante, s posebnim osvrtom na probleme poljskog izvoza.

Zbornik sadži ukupno 28 članaka. Autori 12 od njih su naučnici iz Srbije, a 16 poljski istraživači koji predstavljaju razne akademske centre. Objavljeni tekstovi ne služe samo prezentaciji preduzetih istraživanja već i popularizaciji znanja. Oni su odraz poljsko-srpske saradnje koju određuje više činilaca i zahvaljujući tome predstavljena su nova istraživačka polja koja upotpunjuju postojeća naučna dostignuća. Saradnja Instituta za istoriju i međunarodne odnose iz Bidgošća i Instituta za savremenu istoriju iz Beograda, sad već to možemo sa punim pravom reći, predstavlja svojevrsan uzor bilateralnih naučnih odno-

sa. Tri objavljene knjige i najava nastavka saradnje u 2017. godini nagoveštavaju da će produktivni poljsko-srpski naučni susreti još dugo potrajati i da će se nadograđivati u budućnosti.

Pavel Vavrišuk